

Vilcsek Béla: Költőportrék

„*S hadd kérjem itt rögtön arra: lehetőleg kevés esztétikai-kritikai írást olvasson – ezek vagy pártnézetek, keménységükben megkövesedve és élettelenül válva, vagy ügyes szójátékok, amelyekben ma ez a nézet nyer, holnap az ellenkezője*” – kezdi harmadik, Franz Kappusnak írott levelét Rainer Maria Rilke, s bizonyos értelemben igazat kell neki adnunk.

A kritikaírás nehéz mesterség, emberpróbáló feladat. Ismerni kell hozzá az aktuális és korabeli irodalmi áramlatok minden fő- és mellékágát, a műnemek és műfajok részletekbe menő tipizálását, a szerzőteázó, mindenkor érvényes verstani gyakorlatot, a kortársi reakciókat, véleményütközéseket, a tárgyalat alkotók magukról alkotott nézeteit, az írói-költői életpályák szabálytalan hullámszerűségét, völgyeit, hegyvonulatait és még valami mást. Ismerni kell hozzá az embert. Ismerni és szeretni. A *Költőportrék* szerzője ilyen kritikus.

A kritikusok könnyen standardizáló, gyakran használatos szűkített optikájú szemüvegét félretéve természetes fényben, szabad szemmel vizsgálja a műveket, s azok létrehozóját, a költő- és íróembert. Gondosan, nagy körültekintéssel végzi egy-egy verseskötet recenzálását, az írói évszakok váltakozásának figyelembevételével, az apró levél- és fűszálrezdülések, fény-árnyék váltakozások pontos megfigyelésével, hasonlatosan egy jó kertészhez. Az esetek többségében nem is egyszerű recenziók születnek kezei alatt, hanem portrék. Író- és költőportrék. Mint a most megjelenő, a Rím Könyvkiadó által gondozott, szép kiállítású kötet esetében is.

A kritikákat, tanulmánymélységű és hosszúságú recenziókat, portrékat két nagytanulmány keretezi. *A költői mesterség* c. írás a kötet elején, a *Szabadvers és szabad vers* a kötet végén, melyek kortársi líránk azonos tematikájú és műfajú alkotásairól adnak tág és alaposan elemző szép keresztmetszetet. A tanulmánykötet három nagy fejezetében önálló portrékkal olyan alkotók kaptak helyet, mint Cselényi László, P. Nagy István, Szondi György, Varga Imre, Tóth László (*Határtalanul*), Jenei Gyula, Lackfi János, Lázár Balázs, Madár János, Rékasy Ildikó (*Határhelyzetben*), Deák László, Gergely Ágnes, Imre Flóra, Nagy Gáspár, Turczy István és Utassy József (*Határok nélkül*).

Vilcsek Béla kritikusai gyakorlata messze túlmutat a rilkei levél által említett kritikusok „megkövesedett” vagy „élettelenül vált”, „ügyes szójátékain” és üres frázisain. Írásai magas szakmai színvonalukkal, különleges érzékenységükkel megragadják az olvasót, mert a *Költőportrék* szerzője az alkotó látószögéből, annak házi karosszékébe

helyezkedve, mintegy belülről veszi szemügyre az újonnan létrejött alkotói minőséget, amely ebből a perspektívából egészen másként fest, s hozzátesz még valamit. Ahogyan Rilke is mondja „A műalkotások határtalanul magányosak, s talán a kritikával közelíthetők meg a legkevésbé. Csak szeretet foghatja fel, tarthatja meg őket, s lehet igazságos hozzájuk.” Ilyen igazságos, segítve elemző, kritikus-befogadói szöveg-oázisba kerülnek a magányos műalkotások Vilcsek Béla írásai által.

VILCSEK Béla, *Költőportrék*, Rím Könyvkiadó, Budapest, 2012.

Tiberis-sorozat, 2006

